

Igazi nyári vasárnap

Nagy művészi siker, nagy idegenforgalom az ünnepi hetek második napján

Fővárosi forgalom, idegen szó, tömeg mindenütt: ilyen volt vasárnap, az ünnepi hetek második napján a szegedi utca. A szombaton érkezett vendégek jó része az ünnepi is itt maradt, vasárnap újabb autóbuszok futottak be több felől, s nagyon sok külföldi autós turista. Az érdeklődők figyelmét több érdekes program osztotta meg, de kétségtelen, hogy a nap legnagyobb és legemlékezetesebb eseménye a Turandot szabadtéri bemutató előadása volt, melynek örömet estefelé majdnem elrontotta a hűsítő eső. Végül mégis a közönség forró sikerű előadást tapasztalt végig.

A szabadtéri játékokon e héten három előadást tartanak a továbbiakban. Szerdán, 28-án a Turandot, szombaton, 31-én Az ember tragédiája bemutatója, vasárnap, augusztus 1-én ismét Puccini operája szerepel a programban.

Szeged idegenforgalmi jelentősége országos szempontból is egyre becsebb. Bizonyítja ezt az is, hogy dr. Vitéz András, az Országos Idegenforgalmi Hivatal vezetője minden évben részt vesz a játékokon. A Turandot bemutatóját tekintette meg vasárnap és itt-tartózkodása során tanácskozott a szegedi idegenforgalmi hivatal vezetőjével.

Művészek találkozója

Az első két sikeres bemutató után baráti találkozóra hívta meg a Bánk bán és a Turandot előadásán közreműködő művészeket tegnap este a Tisza Szálló tükörtermébe Tari János, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatója. Részt vett a találkozóon Siklós János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára és Sipos Géza, az MSZMP Szeged városi bizottságának

titkára is, továbbá a megyei és városi pártbizottság és tanács több képviselője. A vendégek és a művészek barátságos találkozója mindvégig kellemes hangulatban telt el. Különösen sok gratulációt kapott ez alkalommal is Amy Shuard, Jeanette Pilou és Nikola Nikolov; nem különben a magyar művészek, akik egyenrangú partnerként játszottak, énekeltek.

Háromszor több jármű az utakon

MÉRLEGEN A KÖZLEKEDÉS

A Szegedi Ünnepi Heteknek még csak a legelején tartunk, a közlekedési forgalom azonban háromszorosára növekedett szombaton és vasárnap.

Szabálytalanságok

A szombati és vasárnapi közlekedés mérlege szerint viszonylag kevés szabálytalanság volt a két napon. Az YA 83-14-es forgalmi rendszámú tehergépkocsi parkírozott egy autóbuzsmegállóban. Az előírtnál nagyobb fényerővel közlekedett egy motorkerékpáros, egy kerékpáros viszont „elfelejtette” meggyújtani a lámpáját az éjszakában. Egy villamosvezető nem adott elsőbbséget a Kossuth Lajos sugárút és az Izabella-hídnál a VA 95-32 forgalmi rendszámú vontatónak. Baleset azonban itt még nem történt. A Marx tér és az Attila utca kereszteződésében azonban Bodré István, Szörög Petőfi utca 67. szám alatti lakos motorkerékpáron nem adott elsőbbséget a kerékpáron közlekedő ifj. Zebkó Jánosné, Kiskundorozsma, Sia-dűlői lakosnak. Az összeütközés következtében Zebkóné 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

A szólásmondás azt tartja, hogy kár szaladni a villamos után. Megjárta Csurgó Zoltán István, Szeged, Maros utca 16 szám alatti lakos is, aki az Anna-kútnál akart a villamosra ugrani: futás közben összeakadtak a lábai, hasraesett és arcát összezsuzta.

Egy másik baleset itt-társaság miatt történt: Jan-

kovics Gusztáv és felesége, Dorozsma, Nádor utca 28. szám alatti lakosok a rókusi templomnál léptek le a még mozgó villamosocsiról. Mindketten elesetek. Nyolc napon túl gyógyuló sérülést szenvedett az ittas férj.

Nem vállalják a következményeket

Sok nézője akadt a Deszk és Klárafalva között bravúroskodó két motoros fiatal embernek. A szesz fűtötte őket. A motorkerékpárt Takács Gyula Deszk, Május 1. utca 36. szám alatti lakos vezette. Pótutasa Török László Deszk, Felszabadulás utca 20. szám alatti lakos volt. Egyikójüknek sem volt gépjárművezetői vizsgája, s ráadásul a berugás határán álltak. Egy hirtelen fékezéskor a motorkerékpárral vagy 30 métert csúsztak, majd elesetek. Takács Gyula agyrázkódást, pótutasa kisebb sérülést szenvedett, tónságosan.

Panasz a gyalogosokra

A közlekedési csúcsgalomban mérlegében sajnós nem a legkedvezőbb színben szerepel jó néhány gyalogos. Az átkelőhelyek hiába „világítanak” nappal és este, sokan nem veszik figyelembe, s emiatt a forgalomban nem egyszer keletkezik úgynevezett „dugó”.

A járművek egyetlen ember szabálytalankodása miatt is pillanatok alatt összetorlódnak. Minden gyalogosnak meg kell pedig tanulnia, hogy csak az átkelőhelyeken közlekedhetnek biz-

ÜKRÓS LÁSZLÓ OPERAKRITIKAI

Emlékszünk még, hogy három évvel ezelőtt, 1962-ben, amikor a szegedi szabadterin először tüzték műsorra Erkel Bánk bánját, micsoda izgalom támadt szakmai körökben? A Bánk bán nem való erre a hatalmas színpadra — magyarázták sok színházi ember és kritikus — kevés szereplő-jü jeleneteit elnyelik az óriási méretek. Aztán jött a bemutató, a fényes, szép siker: az aggályoskodóknak nem lett igazuk.

Bármilyen nagy volt is azonban akkor a siker, három évvel ezelőtt valószínűleg senki se hitte, hogy olyan mély és messzire sugárzó lesz, mint amilyenre az idei felújítás iránti előzetes érdeklődés mutatott. Az idei magas színvonalú szabadtéri műsorban ugyanis a közönség számára az egyik legvonzóbb produkció éppen a Bánk bán lett.

A közönségnek ez a vonzódása ehhez az operához természetesen nemcsak azt jelenti, hogy három év előtti vállalkozás helyes volt, mégcsak nem is csupán azt, hogy Erkel zenéje jól fogalmazott, tartalmas, ma is élő muzsika, hanem a szabadtéri színpad közönségnevelő szerepére és eredményeire is rámutat. Tíz-ezrek nézték meg három évvel ezelőtt itt, Szegeden a Bánk bán, s szétváltak a szép előadások hírére, és most ismét eljöttek és eljönnek, s új embereket, új tizezreket hozva magukkal.

Az idei felújítás meg is érdemelte ezt a nagy érdeklődést. Békés András rendezése világos, tiszta, kifejező és látványos előadás produkált. Munkájának különösen azt a vonását emeljük ki, hogy az újszerű Bánk bán-értelmezések iránti érzékenységgel és fogékonysággal dolgozta ki az előadást. Ezek az értelmezések természetesen elsősorban Katona Bánk bánjára, a drámára vonatkoznak, s nem az operára. Mégis nyilvánvaló, hogy áttételük lehetséges; az értelmezések lényege az opera előadásait is átvilágíthatja. A rendezés törekedett is erre. Mint tudjuk, ezekben az értelmezésekben az a legfontosabb, hogy tagadják, de legalábbis vitatják azt, amit a régi nagy írók olyan határozottan állítottak, hogy tudniillik Bánk bán a királynő megölése után erkölcsös halottá válik. Nem válik azzá! Katona drámájában például azt mondja maga Endre: „... méltán esett el a királyné”. A szegedi szabadterei előadásban ennek megfelelően nem is török össze Bánk, csak amikor Melinda tragikus sorsáról értesül. Az előadás azonban nem mindenben következetes. A végén Gertrudis koporsójára hulló fény például a befejezés atmoszférájában nyilván az ártatlanság gondolatát sugalmazza. Mennyire más lenne a

hatás, ha ugyanezt a fényt Bánk bán kapná!

Az előadás díszlete egyszerűségében is monumentális. Forrai Gábor díszlete jól illeszkedik a rendező elképzeléséhez. Azt hisszük azonban, nem használja ki eléggé a színpad lehetőségeit. A szegedi szabadterei ugyanis tulajdonképpen nem egy színpad, hanem egy óriási színpadon belül a kisebb színpadok egész rendszere. A cselekmény ezeken folyik, hol az egyikben, hol a másikon, vagy többben, esetleg mindegyikben egyszerre. A Bánk bán-felújítás díszlettervezője viszont csak egy színpadot épített ki, s ezzel feltétlenül csökkentette egyrészt a látványosságát, másrészt az érdekesebb, izgalmasabb szituációfelépítés lehetőségeit.

A szereplők közül három kiváló művész játékát kell kiemelnünk. Simándy József Bánkja, akárcsak há-

rom éve, most is egyik fő erőssége az előadásnak. Szerepformálása hiteles és erőteljes, énekekben, játékokban egyaránt magas színvonalú. Moldován Stefánia Melindája lírai alaphangja ellenére sem erőtlenségre; szárnyaló hang emeli magasba és teszi drámaivá ezt a líraiságot. Komlóssy Erzsébet Gertrudisa szintén kulturált és ihletett művészi munka eredménye, s nemcsak énekekben, a szólam plasztikus és minden árnyalatra ügyelő megfogalmazásában, hanem a szemléletes színészi játékban is.

Színvonalas szerepformálást láttunk a többi szereplőtől is. Szabady István Petúr bánja a hagyományos alapokra épül és sikerrel is fejezi ki ezeket a tradíciókat. Virágos Mihály, Tiborc alakítója, karakterisztikus megoldásokra törekedett. Előadás közben a nézőtérben többen kifogásolták, hogy sokat mozog. Szerepét Szinetár Miklós ihletett rendezése fogja egybe. A rendező mindenek előtt a Puccini-mű vad, komor, félelmetes alaphangjának, hangulatának megragadására és kifejezésére törekedett; fogalmazásával sikerült is rögtön az első jelenetben felbresztenie és aztán végig ébrentartania ezt az alaphangulatot. Még a líraisabb, érzelmesebb részek sem oldják fel az előadásnak ezt a tömör egységét, annyira szilárd a fundamentum.

A produkciónak ez a hagyomány — és stílusstílus-teleme már a színpadképekkel való találkozás első pillanataiban nyilvánvaló. Fülöp Zoltán remekben készült, hangulatteremtő díszlete, a tradícióknak megfelelően, felfelé és odalt több szintre osztja a játékteret. Nem szimplán egy nagy színpadot látunk tehát, hanem a kisebb színpadoknak egész rendszerét.

Ehhez járul a jelmezek pompás színessége. Nem üres tarkaság ez, hanem a mű hangulatát, mondanivalóját szolgáló kifejező eszköz. Márk Tivadar olyan jelmezeket dolgozott ki, amelyek stílusosan illeszkednek a Puccini-mű komor, vad hangulatához. Uralkodó színük, ennek megfelelően a vörös, a fekete és a fehér.

Kapcsolódik ehhez a produkciókban rendkívül nagy szerephez jutó világítás, amely komor, félelmetes színnel vonja be még a fehérek jelmezeit is, s Barkóczy Sándor vad táncai, amelyek nem zárt számok, nem balettáriák, hanem inkább pantomimszerű balettrecitatívok; minden részletük alázatos tisztelője és szolgálója a nagy egésznek.

Az előadásnak ezt a sok

elemét Szinetár Miklós ihletett rendezése fogja egybe.

Az előadás díszlete egyszerűségében is monumentális. Forrai Gábor díszlete jól illeszkedik a rendező elképzeléséhez. Azt hisszük azonban, nem használja ki eléggé a színpad lehetőségeit. A szegedi szabadterei ugyanis tulajdonképpen nem egy színpad, hanem egy óriási színpadon belül a kisebb színpadok egész rendszere. A cselekmény ezeken folyik, hol az egyikben, hol a másikon, vagy többben, esetleg mindegyikben egyszerre. A Bánk bán-felújítás díszlettervezője viszont csak egy színpadot épített ki, s ezzel feltétlenül csökkentette egyrészt a látványosságát, másrészt az érdekesebb, izgalmasabb szituációfelépítés lehetőségeit.

Az alaphangulatot és a lényegét kifejező látványosságát szolgálja a tömegek mozgása is. Kétségtelenül van ebben sok meg szokott, sablonosnak tűnő elem is, mint például a finálékban a karok, zászlók, lándzsák felemelése. Mégsem hibáztathatjuk ezt, hozzátartozik a látványossághoz, a színpompához, s az így megoldott finálékban nemcsak a kezek és a zászlók emelkednek a magasba, hanem egy kicsit az egész előadás és a nézőtér hangulata is. Még a hosszú, tarka papírsárkányt sem kifogásoljuk, amelyet sok szép-
lélek meghökkenve nézett a bemutatón. Nem hiába kapott ez a tarka és végtelenül hosszú sárkánykifjós nyíltszíni taptot; véleményünk szerint az ilyen megoldások is hozzátartoznak a játékokhoz.

Pompás látványosság tehát ez az előadás. Igazi szenzációját azonban mégsem ez, hanem a három külföldi vendég, Amy Shuard, Nikola Nikolov, és Jeanette Pilou közreműködése jelentette. Mindhárom ismert, világhírű művészek, fellépésük a Turandot előadásain, bátran állíthatjuk, minden tekintetben megfe-

rintünk ez nem hibája az alakításnak. Tréfas István sikerült Biberachjában is a tradíció színei villantak fel; az intrikus romantikus képét nyújtotta.

Szigeti László Ottója rokonszenves, kedves fiú, a romlottság teljesen hiányzott belőle. Szerencsére szépen énekelt. Marcsis Demeter, a király szerepében kifejezően énekelt, és a Solom mester alakját megformáló Gregor József is jól illeszkedett az együttes munkájába.

Vaszy Viktor zenei vezetése, mint mindig, most is remekelt. A muzsika minden szépségét érvényre juttatta, hangulatban és mondanivalóban egyaránt.

Barkóczy Sándor koreográfiájának méltóságos, de könnyed táncai, Márk Tivadar kifejező jelmezei és a Pless László vezette stílusosan éneklő kórus jól szolgálta az előadás mondanivalóját és hangulatát.

Amy Shuard Turandotja,

pontosan úgy, hogyan szerepe előírta, fenséges és királyi volt, kegyetlen, hideg és mozdulatlan. S nemcsak színészi játékban, hanem hangban, énekekben is. Előadómódja, kulturált, árnyalt, minden magasságban tökéletes biztosággal és fölényvel énekel, szövegét hangról hangra kidolgozta, intonációja tiszta, világos, zavaros megoldások nincsenek benne. Nikola Nikolov Kalaf herceg szerepét imponáló bravúrral és fölényesen énekelte. Hangja, erőteljesen szárnyaló, férfias, mélyzengésű tenorja kiválóan alkalmas is ehhez a szerephez; nem véletlen, hogy vendégművészeink legnagyobb és legemlékezetesebb nemzetközi sikereit éppen ebben a szerepben aratta. Az a könnyedség és elegancia például, amellyel a harmadik felvonás népszerű áriáját énekelte, méltán váltotta ki a közönség elismerő tapsait.

A Turandot világhírű triójának harmadik tagja, Jeanette Pilou, Liu szerepének alakítója, hasonlóan magas színvonalú és emlékezetes játékot nyújtott. Színesileg is határozott jellemformáló érzékkel fogalmazta meg a sajátjával, szegény kis Liu figuráját, de főképpen hangban, énekekben, előadómódban nyújtott emlékezetes alakítást. Hangja igazi lírai szoprán.

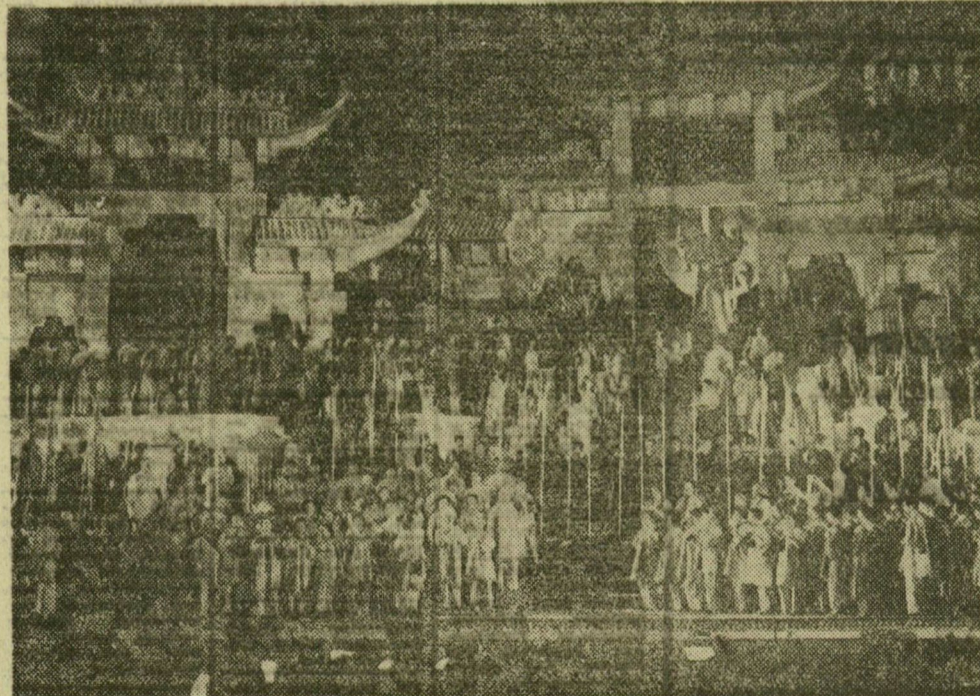
A külföldi vendégművészek közreműködésén kívül volt még egy — őszintén bevalljuk: nem várt — szenzációja is az előadásnak: a három miniszter, Ping, Pong és Pang szerepében fellépő Radnai György, Réti József és Palsó Sándor rendkívül teljesítménye. Szó se róla, ez a három szerep roppant hálás, de azért nem kis dolog, hogy a három magyar énekes a külföldi vendégművészek alakításához minden tekintetben méltó, igazán kiemelkedő és egyenletes játékot nyújtott.

A kisebb szerepek alakítói is jól megoldották feladataikat. Mindenekelőtt Gregor József Mandarinja és Szalma Ferenc Timurja, de Réti Csaba Altourmja is jól illeszkedett a magas színvonalú produkcióba.

Vaszy Viktor zenei vezetése, az előadás alaphangulatának megfelelően, a zene nyers, vad színeit varázsoltta elő a zenekarból. Az együttes erőteljes, határozott fortissimói azonban egyzert sem emeltek áttörhetetlen hangfüggőnyt az énekesek és a kórus elé, amelynek stílusos és színvonalas munkájáért Pless László karigazgatót illeti dicséret.

BÁNK BÁN

TURANDOT

(Somogyiné felv.)

Az opera második felvonásának fináléja